

Samen groeien naar 2015

In de Protestantse Gemeente Enschede (PGE) is van alles in beweging: Wijken trekken meer en meer intens samen op. We maken plannen voor een centrale 'vierplaats'. We denken er over na hoe we in de wijken van Enschede aanwezig kunnen blijven ook zonder onze wijkkerkgebouwen. De afgenomen predikantsformatie vraagt ondertussen acuut om rigoureuze herschikking. Enzovoorts, enzovoorts. Alles hangt daarbij met álles samen. En tegelijk zijn we nog niet echt gewend om samen naar dat 'alles' te kijken. Ga er maar aanstaan.

Om een beetje overzicht in deze complexiteit aan te brengen heeft de Algemene Kerkenraad aan het Pastoresteam gevraagd om in zo kort mogelijk bestek de verschillende vragen te verbinden met de visie op ons kerkzijn in Enschede, zoals die door al die vele gesprekken heen aan het groeien is. Wat zijn nu de hoofdpunten waar we mee bezig zijn, en hoe hangen deze samen? Zo ontstond onderstaand visiedocument dat beschrijft hoe we samen, in samenhang, zouden kunnen groeien naar 2015.

In de Algemene Kerkenraad van januari is dit document met vreugde ontvangen en zorgvuldig besproken. De Algemene Kerkenraad was van mening dat het document brede bespreking verdiende. Graag delen we het daarom in deze *kerk en stad* nu ook met u. Het document moest kort zijn, en dat is het. Maar daarmee is het op punten ook wat technisch. Aan de hand van wat voetnoten wordt het daarom op punten toegelicht. Voor het document tekent het pastoresteam. Voor de voetnoten tekent, als maandbijdrage, ds. Zuurmond.

Zo zou het samen kunnen...

Waarom en waartoe

1. De PGE bevindt zich in een proces van ernstige krimp¹. Om te voorkomen dat we alleen met die krimp bezig zijn is doortastend beleid nodig.
2. Doortastend beleid...
 - 2.1. Doortastend beleid is nodig om **samen de pijn te kunnen delen², en samen onze kracht te bundelen.**
 - 2.2. Doortastend beleid is niet alleen nodig om als kerk de blik zorgvuldig naar binnen te richten maar ook om als kerk de **blik weer actief naar buiten** te richten³.

¹ Ons ledenaantal krimpt al jaren. Lang gold dat 'minder mensen meer gaven'. Maar sinds een paar jaar daalt ook de opbrengst van Kerkbalans. Daarbij is de gemiddelde leeftijd van onze leden hoog. Niet alleen betekent dat dat de financiële krimp nog toe zal nemen. Ook betekent dat dat er steeds minder (nieuwe) vrijwilligers zijn. De leeftijdsgroepen waaruit we vrijwilligers kunnen werven worden snel kleiner.

² Pijn is onontkoombaar, zoals er in de voorbije tijd ook al pijn was. De sluiting van de Eudokiakerk en de Oosterkerk was voor de leden ingrijpend. Ook als we door zouden gaan op een spoor van 'ieder voor zich', zullen kerkgebouwen gesloten, en wijken samengevoegd (moeten) worden – alleen dan de één na de ander, in ongetwijfeld een gestaag tempo. Elke sluiting van een kerkgebouw betekent dan even lucht voor de overblijvende wijken. Tot de volgende sluitingsronde. Zo worden wijken elkaars concurrent..., zonder dat de totale pijn minder wordt. Omdat we dat niet langer willen hebben we in Enschede gekozen voor 'samen de pijn delen'.

³ In onze missie 'geloven in Enschede' spreken we uit dat we kerk willen zijn in relatie met onze omgeving, ofwel met de stad waar we onderdeel van zijn. Daar werken we hard aan. De Diaconie onderhoudt goede relaties met tal van 'bondgenoten', wier verhaal meer en meer ons kerkblad én onze kerkdiensten kleurt. We

3. Binnen en buiten hangen over en weer samen.
 - 3.1. Alleen door naar binnen toe doortastend te zijn scheppen we ruimte voor een actieve blik naar buiten.
 - 3.2. Omgekeerd zal een actieve blik naar buiten inspirerend werken naar binnen toe (Christus vind je niet alleen binnen de muren van de kerk. Als wij exclusief naar binnen blijven kijken missen we kostbare delen van het heil)⁴.
4. Samenvoeging tot één gemeente is deels **versobering**. Maar het leidt ook tot **verbetering** – we zullen ons met meer inzet dan nu kunnen concentreren op de kerntaken van de kerk (pastoraat, eredienst, diaconaat). En het kan leiden tot **nieuw elan** als we op en over de randen van de huidige kerk aan het werk zullen gaan.

Hoe en wat

Concreet betekent dit:

1. Z.s.m. de PGE onderbrengen in twee wijken, met elk één organisatie, één kerkgebouw, één kerkdienst – als opstap naar de éne gemeente van 2015
2. Deze twee wijken kunnen worden bediend door 2,5 basispastores – mits (!) we de organisatorische slag snel kunnen maken. Die basispastores kunnen efficiënt bouwen aan een levende, vrolijke, vriendelijke gemeenschap⁵.
3. Kerntaken in die twee wijken (**bouwen aan nieuw samen gemeentezijn!**):
 - 3.1. Gemeenteopbouw (integratie oude wijken)
 - 3.2. Pastoraat, eredienst
 - 3.3. Oefenen van presentie in de wijk – Padista's⁶
 - 3.4. Jongerenbeleid⁷

zijn aanwezig in de binnenstad met Vespers op Koopzondagen. De Kerstnachtdienst is écht een kerstnachtdienst voor het jongere deel van onze stad. Het Citypastoraat loopt als nooit tevoren. Ook in de wijken bouwen we goede relaties op met bijvoorbeeld huiskamers in de buurt. Enz. Enz.

⁴ Een hele mond vol. En toch... praat maar eens met de vrijwilligers van het Citypastoraat of van het Huis van Verhalen. Die kunnen je vertellen hoe wáár deze zin is. In hun werk buiten de muren van de oude kerk komt hun geloof tot leven.

⁵ Begin december ging ds. Van Zijll Langhout met emeritaat. In juni zal ds. De Jonge met emeritaat gaan. In de loop van 2011 bleek dat er in verband met afnemende inkomsten niet of nauwelijks ruimte is voor opvolging van beide pastores. Dus blijven er ca. 2,5 (2 + 2 + 0,5) pastor over. Terwijl we nog steeds georganiseerd zijn in/rondom 6 wijken. Dat maakt de professionele inzet erg inefficiënt – alle vergaderingen vinden dubbel of driedubbel plaats. Als we willen dat onze pastores niet alleen 'de winkel draaiende houden', maar ook actief bouwen aan goede toekomst, en als we überhaupt willen groeien naar die éne gemeente van 2015, dan zullen we op organisatorisch vlak nu al door moeten pakken. En eindelijk over de drempel stappen waar we nu al heel lang voor staan, met alle vermoedens van dien.

⁶ PaDiSta = Pastoraal Diaconaal Station. Samen met de Katholieke Parochie werken we aan een model om op een andere manier in de wijken van Enschede dicht bij de mensen te blijven en of te komen. Dan gaat het over een gebouw. Maar dan gaat het nog meer over een houding. Leren luisteren naar mensen. Daar aanwezig zijn waar mensen leven en samenleven.

⁷ Veel 'jeugd' is er niet binnen de PGE. En wat er is is dankzij onze wijkstructuur vaak erg versnipperd. De overgang naar twee wijken biedt meer kansen voor jeugdgroepen, kinderdienst etc. Het goede werk van JOP en de Jeugdwerker kan dan des te beter tot zijn recht komen.

4. Kerntaken in de stad (**bouwen aan nieuw samen gemeentezijn!**):
 - 4.1. Gezamenlijk kerkgebouw⁸
 - 4.2. Vrijwilligersbeleid (toerusting ambtsdragers)
 - 4.3. Bezinning en Bezieling
 - 4.4. Presentie in de stad
5. Vanwege de presentie-opdracht in wijk en stad is de continuering van onze participatie in het OCP onopgeefbaar⁹
6. Boven dit – uit levend geld betaalde – basispastoraat kiezen we voor een tijdelijke extra professionele inzet, te betalen uit opgebouwd vermogen¹⁰:
 - 6.1. Een jeugd/jongerenwerker. De activiteiten van de huidige jongerenwerker zijn veelbelovend. Er wordt met vrucht gewerkt aan samenhang en kwaliteit in het jongerenwerk. Uiteindelijk zullen we dit als kerk zelf moeten kunnen. Maar vooralsnog hebben we de steun van een deskundige specialist hard nodig.
 - 6.2. Een ouderenvastor – ter verlichting van het basispastoraat
 - 6.3. Een pastor die op basis van veel ervaring de PGE actief gaat helpen om over haar grenzen te treden. In het presentiewerk in de buurten, en in het diaconaat.

⁸ De tweede bouwcommissie is volop aan het werk. Er vindt bijvoorbeeld verkennend overleg plaats met architecten. Binnenkort komt de commissie met een concreet verslag. Nu al laat de commissie doorschemeren dat het gezamenlijk kerkgebouw bepaald géén doodlopende weg lijkt.

⁹ OCP = Oecumenisch Citypastoraat. Het Citypastoraat is een voorloper op het gebied van presentie. Van een kerk die buiten de eigen muren kan kijken. Van een kerk die het gesprek met de mensen 'op straat' weer aangaat. We kunnen als PGE heel veel leren van de goede ervaring die het OCP én de professionals van het OCP door de jaren heen hebben opgedaan. De Citypastores zullen ons vast goed kunnen helpen in ons streven om straks in de wijken van Enschede 'present' te zijn.

¹⁰ Als kerk zijn we niet zo gewend om economisch te denken. Toch zit er goede logica in: De doorgaande kosten betaal je uit geld dat doorgaand binnenkomt. Vermogen gebruik je daarentegen voor tijdelijke bijzondere projecten, vooral als investering in nieuwe gebieden. Daarbij ga je er van uit dat die investering eigen vrucht gaat dragen.